

До _____ суду м. _____

Адреса: _____

Позивач 1: _____

Адреса: _____

Відповідач 1: _____

Адреса: _____

Відповідач 2: _____

Адреса: _____

ПОЗОВНА ЗАЯВА про визнання кредитного договору недійсним

_____ року між... (надалі позивач) та ПП «_____ -АВТО» було укладено Договір № _____, згідно якого ПП «_____ -АВТО» передав у власність позивача автомобіль марки BMW _____ за ціною _____ грн. в т.ч. ПДВ _____ грн., а позивач зобов'язався оплатити вартість автомобілю.

Для сплати частини вартості автомобіля, позивач звернувся до АБ «_____ банк» з метою отримання даних коштів в кредит.

_____ року між Позивачем та Відповідачем було укладено кредитний договір № _____ (надалі - кредитний договір), за умовами якого Відповідач надав Позивачу споживчий кредит в сумі _____ доларів США (_____ доларів США) строком з _____ року до _____ року з відсотковою ставкою в розмірі 15,5 % річних.

Як ціль кредитування визначено придбання транспортного засобу BMW _____

Згідно п. 1.5. Кредитного договору кредит надається шляхом видачі готівкових коштів з каси Кредитодавця однією повною сумою або частинами (траншами).

Такий спосіб отримання кредиту (в доларах США) для розрахунку із ПП «_____ -АВТО» Позивачу було рекомендовано працівниками відповідача, через те, що за їх словами кредитні ресурси в доларах США коштують дешевше, аніж кредитні ресурси в українській гривні.

На забезпечення виконання вказаного договору було укладено наступні договори:

1. Між позивачем, відповідачем та - договір поруки № _____ від _____.
2. Між позивачем, відповідачем та - договір поруки № _____ від _____.
3. Між Позивачем та Відповідачем - договір застави транспортного засобу від _____ року.

Вважаю, що даний договір суперечить законодавству України, виходячи з наступного:

I. Кредитний договір суперечить законодавству України по захисту прав споживачів.

Відповідачем в порушення закону не було виконано переддоговірну роботу з позивачем.

Закон України „Про захист прав споживачів”, як зазначено в його преамбулі, регулює відносини між споживачами товарів, робіт і послуг та виробниками і продавцями товарів, виконавцями робіт і надавачами послуг різних форм власності, встановлює права споживачів, а також визначає механізм їх захисту та основи реалізації державної політики у сфері захисту прав споживачів.

Відповідно до ст.1 Закону „Про захист прав споживачів ” (цитую):

- споживчий кредит - кошти, що надаються кредитодавцем (банком або іншою фінансовою установою) споживачеві на придбання продукції;

- споживач - фізична особа, яка придбаває, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити продукцію для особистих потреб, безпосередньо не пов'язаних з підприємницькою діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника;

- продукція – будь-який виріб (товар), робота чи послуга, що виготовляються, виконуються чи надаються для задоволення суспільних потреб.

Оскільки, надання коштів за вказаним Договором, відповідає всім ознакам споживчого кредиту, а саме:

- Відповідач є банком;

- Позивач є споживачем, так як є фізичною особою, яка придбаває продукцію для особистих потреб, безпосередньо не пов'язаних з підприємницькою діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника;

- продукція що набувається, тобто кредит, який є предметом Договору, відповідає ознакам продукції передбаченим Законом «Про захист прав споживачів», остільки правовідносини, породження яких є метою Договору, регулюються Законом «Про захист прав споживачів».

Зміст спірного Договору суперечить також і частині 2 ст. 11 Закону України «Про захист прав споживачів», оскільки ні перед укладенням Договору, ні протягом його дії, Відповідач не повідомив Позивача у письмовій формі про умови надання кредиту, та не надав в повному обсязі інформації про умови кредитування, як того вимагає Закон.

Закон України «Про захист прав споживачів» вимагає визначити в договорі:

- існуючі форми кредитування з коротким описом відмінностей між ними, у тому, числі між зобов'язаннями споживача;
- тип процентної ставки;
- орієнтовна сукупна вартість кредиту й вартість послуги з оформлення кредитного договору (перелік всіх витрат, пов'язаних з одержанням кредиту, його обслуговуванням і поверненням; наприклад, таких, як: адміністративні витрати, витрати на страхування, юридичне оформлення й т.д.);
- строк, на який кредит може бути отриманий;
- варіанти повернення кредиту і його умови;
- необхідність здійснення оцінки майна й, якщо оцінка необхідна, ким вона здійснюється;
- податковий режим сплати відсотків і державні субсидії, на які споживач має право, або вказівка, від кого споживач може одержати докладну інформацію;
- позитивні й негативні аспекти пропонованих схем кредитування;

Відповідно до ст. 21 Закону «Про захист прав споживачів», права споживача вважаються в будь-якому разі порушеними, якщо:

- а) при реалізації продукції будь-яким чином порушується право споживача на свободу вибору продукції (всупереч ст. 11 Закону „Про захист прав споживачів” перед укладенням Договору про надання споживчого кредиту Банком не було повідомлено Позивача письмово про форми кредитування з коротким описом відмінностей між ними, в тому числі, між зобов'язаннями споживача, чим було порушене право споживача на свободу вибору продукції);
- б) порушується принцип рівності сторін договору, учасником якого є споживач (правовий аналіз Договору свідчить про порушення принципу рівності сторін Договору на шкоду споживачу);
- в) обмежується право споживача на одержання необхідної, доступної, достовірної та своєчасної інформації про відповідну продукцію; (банком обмежено право споживача на одержання необхідної, доступної, достовірної та своєчасної інформації про кредит, так як ним не повідомлено про: наявні форми кредитування з коротким описом відмінностей між ними, в тому числі між зобов'язаннями споживача; тип відсоткової ставки; орієнтовну сукупну вартість кредиту та вартість послуги з оформлення договору про надання кредиту (перелік усіх витрат, пов'язаних з одержанням кредиту, його обслуговуванням та поверненням, зокрема таких, як адміністративні витрати, витрати на страхування, юридичне оформлення тощо); податковий режим сплати відсотків та про державні субсидії, на які споживач має право, або відомості про те, від кого споживач може одержати докладнішу інформацію; переваги та недоліки пропонованих схем кредитування.);
- г) споживачу реалізовано продукцію, яка є небезпечною, неналежної якості, фальсифікованою (відповідно до Закону «Про захист прав споживачів» (цитуємо): безпека продукції - відсутність будь-якого ризику для життя, здоров'я, майна споживача і навколишнього природного середовища при звичайних умовах використання, зберігання, транспортування, виготовлення і утилізації продукції; продукція надана Позивачу банком (валютний кредит) є небезпечною для його майнових інтересів, так як є схильною до різких і значних коливань своєї вартості, криє в собі ризик для майна Позивача;
- г) ціну продукції визначено неналежним чином - вартість кредиту визначено всупереч «Правилам надання банками України інформації споживачу про умови кредитування та сукупну вартість кредиту» затвердженим постановою НБУ від 10.05.2007, № 168).

Відповідно до ст. 215 Цивільного Кодексу України, підставою недійсності правочину (договору) є недодержання в момент вчинення правочину сторонами або однією із сторін, зокрема, вимоги про те, що зміст правочину не може суперечити ЦКУ, іншим актам цивільного законодавства, а також моральним засадам суспільства.

Крім цього, волевиявлення учасника правочину має бути вільним і відповідати його внутрішній волі.

Відповідно до ч. 12. ст. 10 Закону „Про захист прав споживачів”, якщо після укладення договору стане очевидним, що послуги, зважаючи на їх ціну (вартість) та характеристики або інші обставини, явно не задовольнятимуть інтереси або вимоги споживача, виконавець зобов'язаний негайно повідомити про це споживача.

Виконавець зобов'язаний таким же чином повідомити споживача, якщо вартість робіт (послуг) може істотно зрости, ніж можна було очікувати під час укладення договору.

Цього Відповідачем зроблено не було.

Відповідно до ст. 15 Закону "Про захист прав споживачів", у разі коли надання недоступної, недостовірної, неповної або несвоєчасної інформації про продукцію та про виробника (виконавця, продавця) спричинило придбання продукції, яка не має потрібних споживачеві властивостей, - споживач має право визнати договір недійсним і вимагати відшкодування завданих йому збитків.

Позивачу з боку Банку не надано жодної інформації про можливість різкого і значного подорожчання кредиту через зміну курсу долара США до гривні, не надано інформацію про вірогідність і наслідки такого подорожчання, що спричинило придбання Позивачем продукції (кредиту), яка не має потрібних властивостей, а саме стійкої вартості оплати за кредит.

Відповідно до ч. 6 ст. 19 Закону України «Про захист прав споживачів», правочини, здійснені з використанням нечесної підприємницької практики, є недійсними.

Окрім вищенаведених підстав правопорушення недійсність правочину підтверджується наступними доказами.

В кредитному договорі містяться умови, які регулюють внесення змін (доповнень) та розірвання Договору, лише в односторонньому порядку, і лише в інтересах та з боку Банку.

Метою Закону «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», як сказано в його преамбулі, є створення правових основ для захисту інтересів споживачів фінансових послуг, а отже, і користувачів споживчого кредиту, яким є Позивач.

Згідно п. 8 ч. 1 ст. 6 Закону «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» договір повинен містити - порядок зміни і припинення дії договору.

Так як Договір взагалі, не містить порядку зміни Договору який враховував би інтереси споживача (Позичальника), взагалі не містить умови про порядок припинення Договору, а це є суттєвими умовами (ст. 628 ЦКУ), то Договір в цілому суперечить п. 8 ч. 1 ст. 6 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»;

Все, що написано в Розділі 3 можна трактувати досить широко і не на користь Позичальника, особливо він не дає вибору відстояти свої інтереси у разі не згоди з підняттям відсоткової ставки. Там передбачено, або Позивач згідний на запропоновані Банком умови або має повернути достроково весь кредит, що саме по собі є дискримінацією, тобто таким, що всупереч принципу добросовісності має наслідком істотний дисбаланс договірних прав та обов'язків на шкоду споживачу.

Фактично, ще в момент підписання Договору Позивача поставлено в невідгідне та таке, що порушує його права становище.

Тобто, Банк в односторонньому порядку даним Договором залишив за собою право в будь-який час підвищувати процентну ставку. А також передбачив своє право, в разі незгоди Позичальника, чи взагалі без згоди, вимагати повернення всієї суми Кредиту. Тобто, взявши кредит, Позивач опинився в умовах, які просто неможливо виконувати.

Стаття 203 ЦК України говорить, що додержання таких вимог є необхідним для чинності правочину:

- Зміст правочину не може суперечити Цивільному Кодексу України, іншим актам цивільного законодавства, а також моральним засадам суспільства.

- Волевиявлення учасника правочину має бути вільним і відповідати його внутрішній волі.

- Правочин має бути спрямований на реальне настання правових наслідків, що обумовлені ним.

Порушення вимог законодавства при укладенні кредитного договору, а саме порушення вимог статті 525 ЦК України, є підставою для визнання Кредитного Договору недійсним.

Даний Договір не містить жодних умов, які б регулювали відповідальність з боку Банку за невиконання або неналежне виконання умов Договору, більше того даний договір містить цілий ряд пунктів відповідальності тільки з боку Позичальника, а саме:

- П. 3.1. вимагати дострокового повернення кредиту у випадках:

- істотного порушення умов договору:

- Утворення простроченої заборгованості за кредитом та/або щонайменше за один календарний місяць;

- Перевищення суми заборгованості над сумою кредиту більше як на десять відсотків;

- Несплати позичальником більше однієї виплати, яка перевищує більше 5 % суми кредиту

Крім цього, Відповідач має право:

- Змінити ставку відсотків за користування кредитом:

- Вимагати сплати штрафу у розмірі 10 відсотків від суми простроченого платежу за кожен випадок;

- У випадку порушення строку погашення відсотків – вимагати сплату штрафу у розмірі 10 % від суми прострочених відсотків за кожен випадок.

- У випадку порушення строку повернення кредиту в разі настання випадків дострокового повернення – вимагати сплату штрафу у розмірі 10 % від суми фактичної заборгованості.

Згідно ч.5 п.3 ст. 18 Закону «Про захист прав споживачів» несправедливими є, зокрема, умови Договору про встановлення вимоги щодо сплати споживачем непропорційно великої суми компенсації (понад п'ятдесят відсотків вартості продукції (послуг) у разі невиконання ним зобов'язань за договором. Якщо застосувати всі санкції передбачені Договором одночасно, то Позивач мав би сплатити більше 60 % процентів.

Проте, згідно п. 9 ч. 1 ст. 6 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» договір, повинен містити: права та обов'язки сторін, відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання умов договору”.

Спірний Договір не містить умов або правил, які б регулювали відповідальність Банку: ні за невиконання, ні за неналежне виконання Банком умов Договору, це є суттєвою умовою (ст. 628 ЦКУ), через що Договір в цілому, суперечить п. 9 ч. 1 ст. 6 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг».

II. Кредитний договір суперечить законодавству України щодо використання іноземної валюти як засобу платежу на території України..

1. Кредитні договори, які укладаються між банками і позичальника повинні відповідати чинному законодавству України.

Згідно ст. 13 ЦК цивільні права за договором здійснюються особою у межах, наданих актами цивільного законодавства.

Кредитний договір повинен укладатися в порядку, визначеному законом, у його умови повинні відповідати як загальним вимогам, встановленими ст. ст. 3, 6, 13, 192, 203, 215, 227, 533, 627 ЦК України, так і вимогам спеціального законодавства, зокрема Закону України „Про захист прав споживачів”, Декрету КМ «Про валютне регулювання і валютний контроль».

Відповідно до ст.ст. 6, 627 ЦК України, сторони є вільними в укладенні договору, виборі контрагента та визначенні умов договору з урахуванням вимог цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, звичаїв ділового обороту, вимог розумності та справедливості.

Відповідно до ст. 55 Закону України "Про банки і банківську діяльність" - відносини банку з клієнтом регулюються законодавством України, нормативно - правовими актами Національного банку України та угодами (договором) між клієнтом та банком.

Згідно ст. 2 Закону України «Про банки і банківську діяльність», банк - це юридична особа, яка має виключне право на підставі ліцензії Національного банку України здійснювати у сукупності такі операції: залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб.

У відповідності до ст.ст. 2, 5 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг», банк є кредитною установою, яка має виключне право на підставі відповідної ліцензії надавати фінансові кредити.

Таким чином, при наданні кредиту банк діє як професійний учасник на ринку фінансових послуг, саме банк розробляє зміст кредитного договору і пропонує його клієнтові, а тому саме на банку лежить основний обов'язок по забезпеченню дотримання законності.

При визначенні змісту кредитного договору Банк не має повинен підмінити принцип свободи договору принципом вседозволеності.

2. Єдиним законним платіжним засобом в Україні є гривня.

У ст. 2 Закону України «Про банки і банківську діяльність» дане визначення банківського кредиту - це будь-яке зобов'язання банку надати певну суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов'язання придбати право вимоги боргу, будь-яке продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також зобов'язання на сплату процентів та інших зборів з такої суми;

Згідно ст. 192 ЦК України законним платіжним засобом, обов'язковим до приймання за номінальною вартістю на всій території України, є грошова одиниця України - гривня.

Відповідно до ст. 99 Конституції України грошовою одиницею України є гривня.

Відповідно до ст. 35 Закону України „Про Національний банк України” гривня, як національна валюта, є єдиним законним платіжним засобом на території України.

Відповідно до ст. 32 Закону України "Про Національний банк України" встановлює, що обіг і використання, як засобу платежу, на території України інших грошових одиниць, окрім національної, забороняються.

Відповідно до ст. 3 Декрету Кабінету Міністрів України „Про систему валютного регулювання і валютного контролю” № 15-93 від 1993р., валюта України є єдиним законним засобом платежу на території України, який приймається без обмежень для оплати будь-яких вимог та зобов'язань.

Відповідно до ст. 3 Закону України „Про платіжні системи та переказ коштів в Україні” гривня як грошова одиниця України (національна валюта) є єдиним законним платіжним засобом в Україні, приймається усіма фізичними і юридичними особами без будь-яких обмежень на всій території України.

Відповідно до ст. 533 ЦК України, грошове зобов'язання має бути виконане у гривнях. Використання іноземної валюти, а також платіжних документів в іноземній валюті при здійсненні розрахунків на території України за зобов'язаннями допускається у випадках, порядку та на умовах, встановлених законом.

Таким чином, ст.192 ЦК України визначає гроші як особливий об'єкт цивільного права, який наділений ознакою засобу платежу. Поняття «гроші як об'єкт цивільних правовідносин» в Україні стосується виключно гривні.

3. Законодавством встановлений обов'язок щодо вираження договірних зобов'язань у гривні.

Ст. 524 Цивільного кодексу України вимагає визначення договірних зобов'язань у гривні. Сторони за договором можуть визначити грошовий еквівалент зобов'язання в іноземній валюті.

Таким чином дана норма стосується вираження зобов'язання в іноземній валюті лише у якості еквівалента і не стосується розрахунків за договором.

Грошове зобов'язання як кредитора, так і позичальника у кредитному договорі не виражене у грошовій одиниці України - гривні, отже, у такому договорі не може бути визначений грошовий еквівалент зобов'язання в іноземній валюті

Права виражати зобов'язання в іноземній валюті надається лише у випадку, коли сторона договору займається зовнішньоекономічною діяльністю та має відповідні дозволи і ліцензії.

Оскільки зобов'язання сторін по кредитному договору є грошовими, ціна договору є його істотною вимогою; порушення закону в цій частині призводить до недійсності договору.

4. Іноземна валюта в Україні з точки зору права не є «грошовими коштами» і її використання може відбуватися лише у випадках і в порядку, встановлених законом.

Згідно ст. 92 Конституції України, виключно законами України встановлюються Державний бюджет України і бюджетна система України; система оподаткування, податки і збори; засади створення і функціонування фінансового, грошового, кредитного та інвестиційного ринків; статус національної валюти, а також статус іноземних валют на території України; порядок утворення і погашення державного внутрішнього і зовнішнього боргу; порядок випуску та обігу державних цінних паперів, їх види і типи;

Оскільки національна валюта є невід'ємною ознакою суверенітету держави, стосовно іноземної валюти на території України застосовується принцип публічного права – «дозволено лише те, що прямо передбачено законом».

Згідно ст. 192 ЦК України іноземна валюта може використовуватися в Україні у випадках і в порядку, встановлених законом.

Відповідно до ч. 3 ст. 533 ЦК України використання іноземної валюти, а також платіжних документів в іноземній валюті при здійсненні розрахунків на території України за зобов'язаннями допускається у випадках, порядку та на умовах, встановлених законом.

Оскільки єдиним законним платіжним засобом в Україні є гривня, іноземна валюта на території України, за загальним правилом, не володіє ознакою платіжного засобу, тобто вона в розумінні законодавства не є грошима. Іноземна валюта відноситься до речей, виражених родовими ознаками, використання яких обмежене законом.

Поняття «грошові кошти» включає в себе іноземну валюту лише у випадках, коли вона може виступати у якості платіжного засобу, наприклад при оплаті зовнішньоекономічних контрактів чи при придбанні товарів у магазинах безмитної торгівлі.

Таким чином, статус іноземної валюти, випадки, порядок та умови її використання іноземної валюти повинні визначатися виключно законом.

5. Жодним законом чи іншим актом законодавства не передбачена можливість надання банком-резидентом кредитів у іноземній валюті іншому резиденту для розрахунків на території України.

Відповідно до ч. 3 ст. 533 ЦК України використання іноземної валюти, а також платіжних документів в іноземній валюті при здійсненні розрахунків на території України за зобов'язаннями допускається у випадках, порядку та на умовах, встановлених законом.

В той же час ні жодний закон чи інший акт законодавства не передбачає права банку-резиденту надавати резиденту споживчі кредити в іноземній валюті, яка володіє в Україні ознакою засобу платежу.

Чинне законодавство встановлює лише умови і порядок використання іноземної валюти при наданні кредитів лише резидентом - нерезиденту і нерезидентом – резиденту, а саме Положення про порядок отримання резидентами кредитів, позик в іноземній валюті від нерезидентів і надання резидентами позик в іноземній валюті нерезидентам, затверджене Постановою НБУ № 270 від 17.06.2004 року.

Саме цих випадків і стосується п. «в» ч. 4 ст. 5 Декрету КМУ, який передбачає надання і одержання резидентами кредитів в іноземній валюті, якщо терміни і суми таких кредитів перевищують встановлені законодавством межі.

Ч. 6 Прикінцевих положень Закону України «Про внесення змін до деяких законів України з метою подолання негативних наслідків фінансової кризи», передбачено, що фінансові установи мають право надавати кредити, позики в іноземній валюті фізичним особам — резидентам і нерезидентам, які не займаються підприємницькою діяльністю, тільки для оплати послуг нерезидентам за лікування та навчання за кордоном.

У той же час, цим законом не зупинено і не скасовано жодної норми законодавства. Це пояснюється тим, що жодним нормативно-правовим актом не передбачена можливість надання банком-резидентом кредитів у іноземній валюті іншому резиденту для розрахунків на території України.

Таким чином, надання резиденту кредитів у іноземній валюті для розрахунків на території України є незаконним.

6. Використання іноземної валюти у якості засобу платежу можливе лише за наявності індивідуальної ліцензії Національного банку України.

Режим здійснення валютних операцій на території України, загальні принципи валютного регулювання, повноваження державних органів і функції банків та інших фінансових установ України в регулюванні валютних операцій, права та обов'язки суб'єктів валютних відносин, порядок здійснення валютного контролю, відповідальність за порушення валютного законодавства передбачені Декретом КМУ «Про систему валютного регулювання і валютного контролю», який з урахуванням ст.4, 192 ЦК України є єдиним нормативно-правовим актом, який має силу закону і застосовується у регулюванні правовідносини у валютній сфері.

Відповідно до п. 2 ст. 1 Декрету КМУ №15-93, під валютними операціями розуміються операції, пов'язані з переходом права власності на валютні цінності, за винятком операцій, що здійснюються між резидентами у валюті України; операції, пов'язані з використанням валютних цінностей в міжнародному обігу як засобу платежу, з передаванням заборгованостей та інших зобов'язань, предметом яких є валютні цінності; операції, пов'язані з ввезенням, переказуванням і пересиланням на територію України та вивезенням, переказуванням і пересиланням за її межі валютних цінностей.

Пункт 2 статті 2 Декрету КМУ №15-93 вказує, що резиденти і нерезиденти мають право здійснювати валютні операції з урахуванням обмежень, встановлених цим Декретом та іншими актами валютного законодавства України.

Надання кредиту, тобто проведення розрахунків за своїми зобов'язанням по кредитному договору в іноземній валюті та сплата кредиту і відсотків, тобто проведення розрахунків за своїми зобов'язанням по кредитному договору, в іноземній валюті за своєю правовою природою є валютною операцією.

Стаття 16 Декрету КМУ №15-93 зазначає, що здійснення операцій з валютними цінностями, які потребують одержання ліцензії Національного банку, без одержання індивідуальної ліцензії Національного банку України, є порушенням.

Згідно п. «г» ч. 4 ст. 5 Декрету індивідуальні ліцензії видаються резидентам і нерезидентам на здійснення разової валютної операції на період, необхідний для здійснення такої операції, зокрема індивідуальна ліцензія потребується у разі використання іноземної валюти на території України як засобу платежу.

Отже, індивідуальні ліцензії мають цільовий характер і надаються на вчинення разової валютної операції. Також за змістом аналізованої ст. 5 Декрету, ліцензії на право вчинення операцій з валютними цінностями, видаються лише юридичним особам.

Згідно ч. 5 ст. 5 Декрету КМУ одержання індивідуальної ліцензії однією із сторін валютної операції означає також дозвіл на її здійснення іншою стороною або третьою особою, яка має відношення до цієї операції, якщо інше не передбачено умовами індивідуальної ліцензії.

Відповідно до ст. 1, 2, 3 Закону України „Про ліцензування певних видів господарської діяльності” ліцензія це документ державного зразка, який засвідчує право ліцензіата на провадження зазначеного в ньому виду господарської діяльності протягом визначеного строку за умови виконання ліцензійних умов;

Ліцензія є єдиним документом дозвільного характеру, який дає право на зайняття певним видом господарської діяльності, що відповідно до законодавства підлягає обмеженню. Валютні операції підлягають обмеженню.

Статтею 19 Закону України „Про банки та банківську діяльність” передбачено, що банк має право здійснювати банківську діяльність тільки після отримання банківської ліцензії.

Стаття 47 Закону України „Про банки та банківську діяльність” встановлює операції, що можуть здійснювати банки за наявності банківської ліцензії:

- 1) приймання депозитів від юридичних і фізичних осіб;
- 2) відкриття та ведення поточних рахунків клієнтів;
- 3) розміщення залучених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик.

Ця ж стаття визначає перелік операцій, що можуть здійснювати банки за умови отримання письмового дозволу Національного банку України:

- згідно частини другої статті, Банк має право здійснювати такі операції, як операції з валютними цінностями у порядку, визначеному законами України;

- згідно частини третьої статті Національний банк України встановлює порядок надання банкам дозволу на здійснення валютних операцій. Тобто додатковою умовою для надання валютного кредиту, крім умов визначених законодавством України, є наявність письмового дозволу.

Положення „Про порядок видачі банкам банківських ліцензій, письмових дозволів та ліцензій на виконання окремих операцій” затверджене постановою Національного банку України від 17.07.2001 N 275, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 21.08.2001 N 730/5921 визначає перелік операцій, що банки мають право здійснювати на підставі банківської ліцензії. Серед операцій, що визначені, валютні операції відсутні, оскільки здійснення таких операцій здійснюється відповідно до ст. 47 Закону України „Про банки та банківську діяльність”, яка встановлює певні обмеження щодо цих операцій у вигляді отримання ліцензії та додатково - письмового дозволу на здійснення валютних операцій від Національного Банку України, а також відсилає до інших законів, що встановлюють режим здійснення валютних операцій. Зокрема до нормативного акту, що регулює режим здійснення валютних операцій, є Декрет Кабінету Міністрів України „Про систему валютного регулювання і валютного контролю” № 15-93 від 1993 р.

Наявний дозвіл Національного банку України, як доказ наявності права на здійснення вказаних вище валютних операцій без індивідуальної ліцензії, до уваги не може бути прийнятий з огляду на те, що зазначений документ відповідно до приписів п.5.3 Положення «Про порядок видачі банкам банківських ліцензій, письмових дозволів та ліцензій на виконання окремих операцій» виступає генеральною ліцензією.

Зазначене вище Положення не визначає порядку отримання дозвільних документів в сфері валютного регулювання і валютного контролю, як це передбачено Декретом Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» від 19.02.1993 р. за N 15-93.

Крім того, наявність генеральної ліцензії на здійснення валютних операцій (дозволу на здійснення операцій з валютними цінностями) не звільняє від обов'язку отримати індивідуальну ліцензію відповідно до приписів п. г) ч.4 ст.5 Декрету КМУ та не робить укладений кредитний договір законним.

В вичерпному переліку операцій, які має право здійснювати Бан, не вказані операції по використанню готівкової іноземної валюти на території України як засобу платежу.

Вичерпний перелік неторговельних операцій в іноземній валюті містить в собі п. 11 Положення «Про порядок та умови торгівлі іноземною валютою», яке затверджено Постановою НБУ від 10.08.2005 р. № 281, зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 29.08.2005 р. № 950/11230. Цей перелік також не містить в собі надання права відповідачу використання готівкової іноземної валюти на території України як засобу платежу.

Наявність у спірному кредитному договорі положень щодо розрахунків за грошовими зобов'язаннями між позивачем та відповідачем в доларах США за відсутності у сторін індивідуальної ліцензії на використання готівкової іноземної валюти на території України як засобу платежу та використання позивачем долару США як засобу платежу за кредитним договором, суперечить приписам ст.99 Конституції України, ст.524 Цивільного кодексу України, ст.3 Декрету Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю», ст.35 Закону України «Про Національний банк України».

Таким чином, дозволом на валютні операції, наявним у Банка, не передбачено споживче кредитування резидентів у іноземній валюті, та ще й для купівлі в Україні товарів та послуг за іноземні банкноти, використання та обіг яких в Україні не дозволено законом.

Крім того, у листі від 02.06.2000 «Про здійснення резидентами України операцій згідно з Декретом КМУ «Про систему валютного регулювання і валютного контролю», НБУ вказав на таке: наявність у банку генеральної ліцензії (письмового дозволу) не надає йому права на здійснення валютних операцій, які згідно ст. 5 Декрету мають проводитись виключно на підставі індивідуальної ліцензії НБУ».

7. При здійсненні операцій за кредитним договором, іноземна валюта всупереч законодавству використовувалася сторонами у якості засобу платежу.

Відповідно до п. 1.5. Положення про порядок видачі Національним банком України індивідуальних ліцензій на використання іноземної валюти на території України як засобу платежу, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 14 жовтня 2004 р. № 483, згідно якого використання іноземної валюти як засобу платежу без ліцензії дозволяється: - якщо ініціатором або отримувачем за валютною операцією є уповноважений банк (ця норма стосується лише тих операцій уповноваженого банку, на здійснення яких Національний банк видав йому банківську ліцензію та письмовий дозвіл на здійснення операції з валютними цінностями); - у випадках, передбачених законами України.

Згідно оспорюваного договору кредиту банк здійснює видачу кредиту позичальнику згідно з кредитною заявкою позичальника. Кредит надається однією сумою шляхом дебетування позичкового рахунку позичальника шляхом та перерахування позичкових коштів за реквізитами, вказаними в кредитній заявці позичальника.

З аналізу наведеного пункту договору кредиту вбачається, що сторони погодили порядок видачі кредитних коштів (без видачі яких кредитний договір в силу його реальності не є укладеним) – а саме, подання позичальником кредитної заявки комітету кредиторів банку з вказуванням рахунку, на який позичальник просить переказати кредитні кошти.

Отже, єдиним ініціатором вчинення валютної операції з надання валютного кредиту є саме позичальник, який звертається з кредитною заявкою до банку з проханням видати кредит. Докази, що ініціатором видачі кредиту Банк відсутні.

Отримувачем за такою операцією також є позичальник, так як банк перераховує на його користь на вказаний в кредитній заявці рахунок суму кредиту. Випадків, передбачених законодавством, в яких позичальник має право використовувати іноземну валюту як засіб платежу за відсутності індивідуальної ліцензії також не передбачено.

Крім того, згідно п. 1.2. вказаного Положення, воно регламентує порядок та умови видачі Національним банком України резидентам і нерезидентам індивідуальних ліцензій на використання безготівкової іноземної валюти на території України як засобу платежу.

Згідно п. 1.6. цього Положення, Національний банк видає ліцензію виключно за умови достатньої обґрунтованості потреби використання іноземної валюти як засобу платежу.

Позичальник, в свою чергу, використовував готівкову іноземну валюту як засіб платежу при виконанні своїх зобов'язань за спірним договором кредиту, вносячи готівкою долари США в касу Банку.

Так, спірним договором кредиту передбачено, що повернення відповідної частини кредиту здійснюється позичальником щомісяця в розмірі та строки, визначені у графіку платежів, шляхом внесення готівки в касу банку або безготівковим перерахуванням на поточний рахунок, якщо інше не передбачено цим договором.

Отже, сторонами у вказаному пункті договору погоджено, що сплатою кредиту (виконання позичальником своїх зобов'язань за кредитним договором) вважається внесення готівки позичальником в касу банку, і саме з цього моменту позичальник вважається таким, що належним чином виконав свої зобов'язання перед банком, використовуючи при цьому готівкову іноземну валюту як засіб платежу.

Вказане підтверджується і наданими Позичальником виписками, де в призначенні платежу вказано: «Внесення готівки на поточний рахунок».

Згідно Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затвердженої Постановою НБУ № 492 від 12.11.2003, поточний рахунок – рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів відповідно до умов договору та вимог законодавства України.

Отже, вказаними документами підтверджується факт використання при сплаті кредиту Позичальником саме готівкової іноземної валюти.

Згідно п. 1.1. Правил використання готівкової іноземної валюти на території України, затверджених постановою Правління Національного банку України від 30 травня 2007 № 200, ці Правила встановлюють порядок та умови використання готівкової іноземної валюти резидентами і нерезидентами в Україні.

Правила встановлюють виключний перелік випадків фізичними особами - резидентами на території України готівкової іноземної валюти як засобу платежу.

Відповідно до п. 6.2. Правил, фізичні особи - резиденти можуть використовувати на території України готівкову іноземну валюту як засіб платежу у випадках, передбачених підпунктами "а", "в" та "є" пункту 6.1 цієї глави, зокрема у разі: сплати мита, інших податків і зборів (обов'язкових платежів), митних зборів та фінансових санкцій відповідно до митного законодавства України; сплати платежів за охорону та супроводження підакцизних і транзитних товарів митними органами; оплати товарів і послуг у зоні, що звільнена від сплати мита та податків.

Згідно п. 6.3. Правил фізичні особи, а також юридичні особи - резиденти та іноземні представництва можуть використовувати на території України готівкову іноземну валюту як засіб платежу в разі оплати дипломатичним представництвом, консульським установам іноземних держав дозволів на в'їзд (віз) до цих країн фізичним особам, які виїжджають у приватних справах та в службові відрядження.

Таким чином, Позичальнику чинним законодавством не було надано права здійснювати використання готівкової іноземної валюти при здійсненні платежів за спірним договором кредиту та внесення плати за користування кредитом на користь Банку шляхом внесення доларів США в касу Банку.

8. Правочин, який суперечить законодавству є недійсним.

За приписами ч. 1 ст. 203 ЦК України зміст правочину не може суперечити цьому Кодексу, іншим актам цивільного законодавства, а також моральним засадам суспільства.

Відповідно до ч. 1 ст. 215 ЦК України підставою недійсності правочину є недодержання в момент вчинення правочину стороною (сторонами) вимог, які встановлені частинами першою - третьою, п'ятою та шостою статті 203 цього Кодексу.

Стаття 227 ЦК України встановлює, що правочин юридичної особи, вчинений нею без відповідного дозволу (ліцензії), може бути визнаний судом недійсним.

Відповідно до п. 17 Постанови Пленуму ВСУ № 9 від 06.11.2009 «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними», правочин юридичної особи, вчинений нею без відповідного дозволу (ліцензії), згідно зі статтею 227 ЦК є оспорюваним.

Вимоги про визнання такого правочину недійсним можуть заявлятися як сторонами правочину, так і будь-якою заінтересованою особою в разі, якщо таким правочином порушено її права чи законні інтереси, а також органами державної влади, які відповідно до закону здійснюють контроль за видом діяльності, яка потребує ліцензування

Отже, оспорюваний кредитний договір відповідно до ст. ст. 203, 215, 227 ЦК України є недійсним.

Згідно ч. 1 ст. 216 ЦК України недійсний правочин не створює юридичних наслідків, крім тих, що пов'язані з його недійсністю.

Відповідно до приписів ч. 2 ст. 548 Цивільного кодексу України недійсне зобов'язання не підлягає забезпеченню. Недійсність основного зобов'язання (вимоги) спричиняє недійсність правочину щодо його забезпечення, якщо інше не встановлено цим Кодексом.

Цивільним кодексом України у параграфі 6 глави 49 не передбачено інших негативних наслідків визнання недійсним основного зобов'язання, забезпеченого договором застави (іпотеки), як визнання недійсним і додаткового зобов'язання.

В частині 32 постанови № 9 Пленуму ВСУ «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними» від 06.11.2009 зазначається, що у справах про визнання правочину недійсним без застосування наслідків недійсності судовий збір сплачується як із немайнового спору. У справах про застосування наслідків недійсного (нікчемного) правочину судовий збір сплачується залежно від дійсної вартості майна, щодо якого заявляються вимоги. У справах про визнання правочину недійсним із застосуванням наслідків недійсності судовий збір сплачується відповідно до пункту 10 частини першої статті 80 ЦПК загальною сумою усіх вимог.

Як видно з вищенаведеного, Договір страждає суттєвими пороками невідповідності його змісту актам законодавства України, ці невідповідності свідомо допущені Банком і націлені проти прав та інтересів Позивача. Так як будь-яка із зазначених умов, є істотною умовою Договору, відповідно вимог законодавства України, вважаю, що відповідно до ст. 217 ЦКУ, недійсність будь-якої із зазначених умов окремо, а разом всіх тим паче, має наслідком недійсності правочину (Договору) в цілому, з усіма правовими наслідками які закон з цим пов'язує.

Згідно ст. 92 Конституції, ст. 193, 533 Цивільного кодексу України, ст. 198 Господарського кодексу України, ст. 32 „Про Національний Банк України”, ст. 2, 5, Декрету КМУ № 15-93 – такі операції, як вчинений зі мною договір, дозволяються лише за наявності Індивідуальної ліцензії НБУ та закону, що прямо дозволяє такі операції, визначає порядок та правила їх виконання, встановлює суб'єктів операції.

Таким чином.

1. Кредитні договори, які укладаються між банками і позичальника повинні відповідати чинному законодавству України.

2. Єдиним законним платіжним засобом в Україні є гривня.

3. Цивільним кодексом України встановлений обов'язок щодо вираження договірних зобов'язання у гривні.

4. Іноземна валюта в Україні з точки зору права не є «грошовими коштами» і її використання може відбуватися лише у випадках і в порядку, встановлених законом.

5. Жодним законом чи іншим актом законодавства не передбачена можливість надання банком-резидентом кредитів у іноземній валюті іншому резиденту для розрахунків на території України.

6. Використання іноземної валюти у якості засобу платежу можливе лише за наявності індивідуальної ліцензії Національного банку України

7. При здійсненні операцій за кредитним договором, іноземна валюта всупереч законодавству використовувалася сторонами у якості засобу платежу.

8. Правочин, який суперечить законодавству є недійсним.

III. Таким, що суперечать Закону є окремі пункти Кредитного договору.

1. Зокрема, згідно п. 1.2. Кредитного договору, «Під час укладення кредитного договору Позичальник зобов'язується сплатити супутні послуги та фіксовану плату за надання Кредиту в розмірі 1% від суми кредиту

У відповідності до п. 3.6. Правил надання банками України інформації споживачу про умови кредитування та сукупну вартість кредиту, затвердженим постановою НБУ від 10.05.2007, № 168, «Банки не мають права встановлювати платежі, які споживач має сплатити на користь банку за дії, які банк здійснює на власну користь (ведення справи, договору, облік заборгованості споживача тощо), або за дії, які споживач здійснює на користь банку (прийняття платежу від споживача тощо) або що їх вчиняє банк або споживач з метою встановлення, зміни або припинення правовідносин (укладення кредитного договору, унесення до нього змін, прийняття повідомлення споживача про відкликання згоди на укладення кредитного договору тощо)».

2. У відповідності до п. 10.2. Кредитного договору, з методикою, яка використовується Банком для визначення валютного курсу, строків і комісій, пов'язаних з конвертацією з валютою платежу у валюту зобов'язання під час погашення заборгованості за кредитом та відсотками за користування ним, Позичальник ознайомлений.

Однак, згідно п. 2.4. Правил надання банками України інформації споживачу про умови кредитування та сукупну вартість кредиту, Банки зобов'язані отримати письмове підтвердження споживача про ознайомлення з вищенаведеною інформацією.

У відповідності до п. 2.5. вказаних Правил, Банки розробляють форму (бюлетень, довідка, повідомлення тощо) надання споживачу достовірної інформації про умови кредитування та орієнтовну сукупну вартість кредиту, яка повинна бути затверджена рішенням уповноваженого органу банку та доведена до відома його відповідних структурних підрозділів.

Абзац 2 пункту 2 Постанови пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду цивільних справ за позовами про захист прав споживачів» серед іншого передбачає, що відносини, які витікають із договорів про надання фінансово-кредитних послуг для задоволення власних побутових потреб громадян у тому числі про надання кредитів регулюються положеннями Закону України «Про захист прав споживачів».

Пункт 3 статті 22 Закону України «Про захист прав споживачів» встановлює: споживачі звільняються від сплати державного мита за позовами, що пов'язані з порушенням їх прав.

Таким чином, на підставі ст. 41, 99 Конституції України, ст. 3, ч.3 ст. 13, ст.ст. 192, 203, 215, 216, 217, 227, 229, 230, 321, ч. 3 ст. 533, ч. 1 ст. 524, ч. 2 ст. 524, ст.ст. 628, 638 ЦПКУ, ст.ст. 1, 11, 15, 16, 18, ч.6 ст. 19, ч. 3 ст. 22, ст. 24 Закону України "Про захист прав споживачів", п. 8 ч. 1 статті 6, ст. 49 Закону України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг", ч. 3.3 статті 3 ЗУ "Про платіжні системи та переказ коштів в Україні", ст. 3 п.п. "в" та "г" ч. 4 ст. 5, Декрету КМУ "Про систему валютного регулювання і валютного контролю", глави 2 Постанови правління НБУ № 119 від 26.03.1998, пп. 6.1, 6.2, 6.3 глави 6 Постанови правління НБУ № 200 від 30.05.2007, ст. 49 "Про банки та банківську діяльність", п. 4 ч. 8 ст. 6 Закону України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" а також ст. 3, ст.11, ч. 2 ст. 79, ч. 5 ст. 110, ст.ст. 119, 120 ЦПКУ,

ПРОШУ:

1. Визнати недійсним кредитний договір № _____ від _____ року.
2. Визнати недійсним договір поруки № _____ від _____.
3. Визнати недійсним договір поруки № _____ від _____.
4. Визнати недійсним договір застави транспортного засобу від _____ року.

Додатки:

1. Доказ оплати витрат на інформаційно-технічне забезпечення розгляду цивільних справ у суді.
2. Договір купівлі продажу № _____ від _____ року.
3. кредитний договір _____ від _____ року. (копія).
4. договір поруки № _____ від _____ (копія).
5. договір поруки № _____ від _____ (копія).
6. договір застави транспортного засобу від _____ року (копія).
7. копії позовної заяви і доданих матеріалів у 3 примірниках.